

02.08.2023

Kirjastopalvelujen johtaja

22 §

Helsingin kaupunginkirjaston omatoimikirjaston käyttösäännöt

HEL 2023-009998 T 12 02 02 00

Päätös

Kirjastopalvelujen johtaja päätti vahvistaa liitteenä olevat Helsingin kaupunginkirjaston omatoimikirjaston käyttösäännöt, jotka tulevat voimaan 1.11.2023.

Päätöksen perustelut

Yleisistä kirjastoista annetun lain (29.12.2016/1492 14§:n) mukaan kirjastolla voi olla käyttösäännöt, joilla edistetään kirjaston sisäistä järjestystä, turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Käyttösäännöissä voidaan antaa määräyksiä kirjaston tilojen ja omaisuuden käytön ohella kirjastoaineiston lainaamisesta, varaamisesta, palauttamisesta ja palauttamisen määräajoista sekä lainauskiellosta, kirjaston käyttökiellosta ja maksuista. Lain mukaan kirjaston käyttäjän on myös käyttyädyttävä kirjastossa asiallisesti ja käsiteltävä kirjaston aineistoa ja muuta omaisuutta huolellisesti. Kirjasto on yleinen paikka, jossa noudatetaan järjestyslakia (612/2003). Järjestyslain nojalla kirjastossa on kiellettyä muun muassa päihteiden käyttö, järjestyksen häiritseminen esim. meluamalla ja toista henkilöä uhkaava käytös joko fyysisesti tai sanallisesti.

Kirjastojen palveluvalikoiman osaksi on kaikissa Helmet-kaupungeissa viime vuosina vakiintunut omatoimikirjastopalvelu, jonka puitteissa tilat ja osa palveluista ovat asiakkaiden käytössä silloinkin, kun henkilökuntaa ei ole paikalla. Tällä tavoin on voitu lisätä palvelujen saatavuutta ja tilojen käyttötehokkuutta ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Palvelu on ollut huomattavan suosittu.

Omatoimipalvelu on syntynyt palvelu edellä, eikä kirjastojen käyttösäännöissä ole aiemmin ollut mitään erillisiä määräyksiä kirjaston omatoimikäyttöön liittyen. Kullakin kaupungilla on ollut omat omatoimikäytön ohjeensa, mutta niitä ei ole käyttösääntöjen tapaan annettu hallintopäätöksenä eikä niillä voida siten suoraan synnyttää asiakkaille velvollisuuksia. Joissakin Helmet-kirjastoissa on esiintynyt omatoimikäyttöön liittyviä järjestyshäiriötilanteita, ja Helmet-kaupungit ovatkin päättäneet valmistella yhdessä kirjaston omatoimikäyttöä koskevat käyttösäännöt.

Omatoimikäyttösääntöjen tavoitteena on ensinnäkin selkiyttää asiakkaan erityisiä velvollisuuksia kirjastossa henkilökunnan poissa ollessa asioitaessa velvoittamalla henkilökohtaiseen tunnistautumiseen kirjas-

02.08.2023

Kirjastopalvelujen johtaja

toon saavuttaessa sekä kirjastossa esillä oleviin poistumisohjeisiin tutustumiseen. Tämän lisäksi pyrkimyksenä on yhtenäistää alle 15-vuotiaiden lasten omatoimiasiakkaaksi tulon prosessia tasapainoisesti yhteensovittaen lasten turvallisuuteen liittyvät näkökohdat sekä lapsillekin kuuluvan oikeuden käyttää monipuolisesti kirjaston palveluita. Kolmanneksi tarkoituksena on mahdollistaa määräaikaisen kirjastolain 15 §:n mukaisen käyttökiellon määrittäminen koskien pelkkää omatoimikäyttöä niissä tapauksissa, joissa asiakkaan käyttösääntöjen rikkominen ajoittuu nimenomaan vain omatoimiaikaan. Tällä hetkellä ainoana käyttösääntöjen mahdollistamana menettelynä on ollut käyttökiellon antaminen koskien kaikkea kirjastonkäyttöä, eikä tämä ole aina oikeasuhteinen seuraamus silloin kun käytön ongelmat ovat liittyneet lähinnä omatoimiseen asiointiin.

Omatoimikirjaston asiakkaaksi pääseminen edellyttää voimassa olevaa Helmet-kirjastokorttia, johon on rekisteröity omatoimikirjaston käyttöoikeus. Samassa yhteydessä kaikille omatoimiasiakkaille on mahdollista jakaa tietoa omatoimiasiointiin liittyvistä velvollisuuksista ja turvallisuusnäkökohdista. Käyttöoikeuden saa käymällä missä tahansa Helmet-kirjastossa, jossa asiakastietoihin lisätään käyttöoikeus. 15 vuotta täyttänyt asiakas voi rekisteröityä omatoimikirjaston käyttäjäksi. Huoltaja tai muu lakisääteinen edustaja voi myöntää alle 15-vuotiaalle luvan käyttää omatoimikirjastoa itsenäisesti antamalla tähän suostumuksen.

Omatoimiaikana kirjastoon pääsee sisään tunnistautumalla kirjastokortilla ja pin-koodilla. Jokaisen asiakkaan on kirjauduttava sisään henkilökohtaisesti. Asiakkaan tulee varmistaa, ettei kirjastoon tule samalla ovenavauksella sisään muita henkilöitä. Poikkeuksena ovat aikuisen kanssa kirjastoon tulevat, alle 15-vuotiaat lapset, jotka asioivat tällöin omatoimikirjastossa kyseisen aikuisen vastuulla.

Muutoksella pyritään lisäämään asiakkaiden tietoisuutta omatoimikirjastoissa asioimisesta ja täten lisäämään omatoimikirjastojen turvallisuutta, ehkäisemään ilkivaltaa ja takaamaan mahdollisimman laajat aukioloajat. Ilkivallan vuoksi omatoimikirjastojen aukioloaikoja on jouduttu supistamaan ja häiriökäyttäytyminen on myös lisännyt asiakkaiden turvattomuuden tunnetta. Muutoksella pyritään myös siihen, että omatoimikirjastoja käyttävien alle 15-vuotiaiden lasten huoltajat ovat entistä paremmin selvillä siitä, missä heidän lapsensa viettävät aikansa. Muutoksen tarkoitus on lisätä ymmärrystä siitä, että jokainen asiakas on kirjaston tiloissa käydessään velvollinen edistämään tilan siisteyttä, viihtyisyyttä ja turvallisuutta.

Uudet omatoimikäyttösäännöt astuvat voimaan 1.11.2023 lukien. Helmet-kirjastojen yhteinen asiakastiedotus ja ennakorekisteröitymismahdollisuuden tarjoaminen tapahtuu 1.9.-31.10.2023.

02.08.2023

Kirjastopalvelujen johtaja

Toimivalta asiassa perustuu Helsingin kaupungin hallintosäännön 5. luvun 8 §:ään, jonka mukaan kirjastopalvelujen kokonaisuutta johtaa kirjastopalvelujen johtaja.

Lisätiedot

Katri Vanttinen, kirjastopalvelujen johtaja, puhelin: 09 31023126
katri.vanttinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Helmet-omatoimikirjaston käyttösäännöt

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginkirjasto
Kuva, viestintä

02.08.2023

Kirjastopalvelujen johtaja

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 22 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

02.08.2023

Kirjastopalvelujen johtaja

Katri Vääntinen
kirjastopalvelujen johtaja

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 04.08.2023.